

Proces-verbal
al ședinței Grupului de lucru pentru descentralizare financiară

nr.1

din 17 aprilie 2014

Moderatori ai ședinței:

dl Anatol Arapu   Ministru al finanțelor, președintele Grupului de lucru;
dl Ion Iaconi   secretar al grupului de lucru, Șef al Direcției bugetelor
unităților administrativ-teritoriale, Direcția generală sinteză
bugetară, Ministerul Finanțelor;

La ședință au fost prezenți membrii grupului:

dl Tudoreanu Nicolae   Primar al comunei Feștețița, raionul Ștefan Vodă,
vicepreședintele grupului;
dna Maria Cărăuș   Viceministru al finanțelor;
dl Bulicanu Vasile   Șef al Direcției generale sinteză bugetară, Ministerul
Finanțelor;
dna Prujanskaia Emilia   Șef-adjunct al Direcției generale sinteză bugetară, șef al
Direcției prognoza și analiza macrofinanciară, Ministerul
Finanțelor;
dna Certan Anastasia   Șef al Direcției generale politică și legislație fiscală și
vamală, Ministerul Finanțelor (*prezentă doar la începutul
prezentării studiului*);
dl Cojocaru Tudor   Șef al Direcției analiză, monitorizare și evaluare a
politicilor, Ministerul Educației;
dl Parea Ion   Președinte al raionului Rîșcani;
dl Ianioglo Valeriu   Prim-adjunct al Bașcanului UTA Găgăuzia;
dl Colun Vitalie   Primar al orașului Orhei, raionul Orhei;
dl Croitoru Ion   Consilier local, comuna Marinici, raionul Nisporeni;
dna Colun Galina   Șef al Direcției finanțe Orhei, raionul Orhei;
dl Furdui Viorel   Director executiv CALM.

Au absentat membrii grupului:

dna Cujba Victoria   Șef al Direcției politici de descentralizare, Direcția generală
politici de descentralizare și administrare locală, Cancelaria
de Stat (*înlocuită de către dl Chilaru Radu, consultant
principal din cadrul aceleiași direcții*);
dna Lupan Nina   Șef al Direcției generale Trezoreria de Stat;
dna Apostol Anghelina   Consilier al ministrului, Ministerul Muncii, Protecției
Sociale și Familiei;
dl Policinschi Grigore   Președinte al raionului Dubăsari;

dna Herța Veronica Șef al Direcției generale finanțe Chișinău, municipiul Chișinău;

dl Osadci Alexandru Expert CALM.

La ședință au fost invitați și au participat:

dl Roșcovan Mihai, manager de program, Programul Comun de Dezvoltare Locală Integrală (PCDLI/PNUD);

dl Ionescu Adrian, consilier tehnic principal, Programul Comun de Dezvoltare Locală Integrală (PCDLI/PNUD);

dl Pelivan Alexandru, coordonator municipal din cadrul Proiectului pentru Susținerea Autorităților Locale din Moldova (LGSP/USAID);

dna Alexei Stela, consultant management financiar din cadrul Proiectului pentru Susținerea Autorităților Locale din Moldova (LGSP/USAID);

dl Prisacari Ion, șef al Inspectoratului Fiscal Principal de Stat (*înlocuit de către dl Ciumacenco Vitalie, șef-adjunct al Direcției metodologia, evidența și statistica fiscală*).

Ordinea de zi:

Prezentarea proiectului de studiu ”Consolidarea autonomiei financiare locale în Republica Moldova”, efectuat de un grup de experți angajați de PNUD Bratislava.

La începutul ședinței, **dl Anatol Arapu** a menționat că studiul în cauză a fost axat pe veniturile proprii ale APL în condițiile sistemului existent de formare a bugetelor UAT, venituri care practic se regăsesc la discreția APL și în noul sistem de formare a bugetelor locale, sistem care în anul 2014 se pilotează în 4 UAT (mun.Chișinău, raioanele Basarabeasca, Rîșcani și Ocnița), iar din 2015 sistemul urmează să fie implementat în toată republica. Acest studiu a fost necesar, deoarece baza de venituri proprii ale APL nu este suficientă dezvoltată pentru a asigura dezvoltarea normală a autorităților publice locale. Astfel, urmează de identificat surse potențiale de largire a impozitelor și taxelor locale pentru a asigura o autonomie financiară sănătoasă a autorităților locale.

După aceasta a fost oferit cuvântul autorilor studiului pentru prezentare.

Prezentarea proiectului studiului ”Consolidarea autonomiei financiare locale în Republica Moldova” a fost efectuată de către **dl Ján Marušinec, expert slovac** (*proiectul studiului se anexează pe 69 foi*).

dl Ján Marušinec, a punctat principalele direcții care au fost abordate în studiul dat, menționând că studiul în cauză se referă la efortul de descentralizare fiscală la nivel local și la acumularea veniturilor la nivel local. În mod special este vorba despre impozitele și taxele locale, prevăzute de Codul fiscal. Prima sarcină a studiului a fost de a face o estimare a importanței veniturilor proprii pe plan local și o analiză în acest sens. De asemenea, o altă sarcină a fost analiza potențialului veniturilor generate de impozitele și taxele locale pe plan local, adică cât poate fi obținut suplimentar. Un alt obiectiv a fost revizuire reglementărilor legale, inclusiv a Codului fiscal, precum și compararea practicii internaționale în impozitarea la nivel local din țările OECD și

Uniunea Europeană. Drept urmare, un scop în sine a fost formularea unor recomandări de politici pe care ar putea fi utilizate.

Întrebări și dezbateri:

DI Anatol Arapu, s-a adresa membrilor grupului pentru înaintarea întrebărilor către expert.

DI Ianioglo Valeriu, a adresat întrebarea dacă s-a examinat revizuirea bazei fiscale în contextul că în Moldova există un șir de monopoliști, veniturile cărora provin de la vânzarea serviciilor populației din localități, adică introducerea unui impozit sub formă de procent din consumul energiei electrice, gazelor naturale utilizate de consumatorii din localități și altor bunuri și servicii care le realizează monopoliștii din republică, care ar rămâne în localități, deoarece localitățile nu au venituri și dezvoltarea lor nu are perspectivă. O altă problemă se referă la întreprinderile agricole, care încă nu au primit venituri din realizarea producției, dar plătesc impozite la vamă, cum ar fi accize la produsele petroliere, dobânzi la bancă și altele. Întrebarea constă dacă s-a examinat posibilitatea ca întreprinderilor înregistrate în localitățile rurale să le fie returnate aceste cheltuieli, cu plata ulterioară a impozitelor în localitățile unde ele activează. Și a treia întrebare, de ce în studiul efectuat nu este UTA Găgăuzia?

DI Ján Marušinec, a informat că referitor la monopoliști, au fost discuții cu mai mulți primari, și este o sugestie valoroasă, dar aici este vorba mai mult de partajarea veniturilor și nu atât de impozite noi. În studiu, mai mult s-a axat pe cadrul legal existent în ce privește impozitarea în Moldova, și nu cunoaște situația cu furnizorii de energie electrică referitor la impozitare, dar în UE aceștea sînt deja supuși impozitării la nivel federal. Cît privește lipsa unor date, a specificat că datele privind colectarea veniturilor au fost primite de la Ministerul Finanțelor, dar au fost probleme cu datele de la Biroul Național de Statistică referitoare la consumul în fiecare localitate.

DI Ionescu Adrian, a intervenit referitor la taxarea consumului de energie electrică (monopoliști), sugerînd că este o idee destul de bună pentru că acele țări sau acele zone în care nu există o economie oficială (unde nu se tranzacționează bani), se folosește acest tip de impozitare, ca impozitare locală (ex: India sau Filipine), pentru că veniturile nu pot fi determinate și nu pot fi impozitate, și atunci se aproximează că acela care consumă mai multă energie, gaze naturale, are resursele respective pentru a contribui la bugetul local, dar în Europa această impozitare nu este folosită.

DI Ján Marušinec, referitor la cea de a doua întrebare ce ține de agricultori, a cerut explicații suplimentare, concretizînd faptul dacă a înțeles corect, că agricultorii urmează a fi recompensați din considerentul că la vamă ei plătesc careva taxe și impozite înainte de a obține careva venituri din vânzarea producției agricole.

DI Ianioglo Valeriu, a reiterat că la momentul importului produselor petroliere se plătește accizul, acest acciz se adaugă la prețul produsului petrolier, iar întreprinderile agricole sînt nevoite să cumpere aceste produse petroliere cu prețul deja majorat, cu alte cuvinte, acestea deja au plătit impozitul neproducînd absolut nimic încă, dar

producătorul agricol activează în localitățile rurale, și el nu poate să se dezvolte, însă dacă acestuia îi va fi compensat mijloacele financiare după procurarea motorinei, el va produce producție agricolă, respectiv, va putea plăti mai mult impozit funciar sau alt impozit în localitățile rurale.

DI Ján Marušinec, a menționat că impozitele din domeniul agriculturii sînt un domeniu destul de dificil și problematic și în studiu nu s-a focusat separat pe acest domeniu. În Europa sînt 2 mecanisme de bază pentru a susține producătorul agricol. Primul mecanism sînt subvențiile. Al doilea mecanism este achiziționarea de combustibil mai ieftin (careva scutiri, avînd prețuri mai avantajoase). Îngrijorarea, după cum se observă, este capacitatea acestor întreprinderi agricole de a achita taxele și impozitele locale. Anterior, în prezentare s-a menționat că există potențial de a spori taxele locale, dar deoarece în linii generale, nivelul de impozitare trebuie să fie în limitele mediei statelor OECD, chiar dacă de majorat un anumit impozit, atunci ar trebui de redus un alt tip de impozit, de acest fapt trebuie de ținut cont deoarece în Moldova agricultura deține o pondere mare în economie. În Europa, agricultura reprezintă sub 5% din PIB sau din rata plasării în cîmpul muncii, în Moldova această pondere este destul de considerabilă la moment (circa 18-19% din PIB).

DI Anatol Arapu, a precizat că studiul este efectuat pentru baza de impozitare și veniturile aferente autorităților locale, întrebările anterioare fiind despre impozitele care sînt centralizate, și se redistribuie prin intermediul bugetului de stat. Aceasta este și va fi nu numai la noi, dar și în toată Europa. La impozitarea combustibilului, TVA nu pot să-l partajezi cu fiecare primărie. Foarte bine s-a demonstrat prin studiu că nivelul unor impozite și taxe locale în Moldova este extrem de jos comparativ cu alte state din Europa. Acestea sînt impozitul funciar și impozitul pe bunurile imobile. Aceasta este baza de impozitare a autorităților locale. La noi în țară s-a petrecut un fenomen foarte rău. Neavînd impozitul pe venitul persoanelor juridice, fiind aplicată rata "zero" mai mulți ani, autoritățile locale au substituit acest impozit (*pentru municipiile Chișinău și Bălți defalcările constituind 50%, restul UAT de nivelul al doilea defalcările constituind 100%*) cu taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială, aplicînd taxe enorme în unele primării, care impun afacerile să se închidă (magazine, benzinării, farmacii etc.), exemple de acest gen fiind foarte multe. Din această cauză, mulți antreprenori s-au adresat autorităților centrale, Parlamentul fiind sub o presiune, pentru a stabilit plafoane sau mărirea maximă la unele taxe. Nu toate autoritățile locale au o abordare rațională, stabilind taxe exagerat de mari, care impune antreprenorii să-și închidă afacerile din localitățile respective. Al doilea moment care trebuie subliniat este că prin reforma finanțelor publice locale autorităților locale s-a lăsat 100% din impozitul pe venitul persoanelor fizice, dar din impozitul pe venitul persoanelor juridice nu s-a partajat nimic, în legătură cu preluarea finanțării de la bugetul de stat a instituțiilor de învățămînt și a plăților sociale, efectuate anterior din bugetele UAT. Dar aici ar trebuie să ne gîndim împreună ca să examinăm posibilitatea ca impozitul pe venitul persoanelor juridice, sau cel puțin 50% din acest impozit, să rămînă la dispoziția autorităților locale, dar aceasta ar impune și redistribuirea competențelor. Atunci va fi o motivație mai mare a autorităților locale de a atrage noi afaceri care să fie înregistrate și să activeze în localitate și nu la Chișinău. Cu toate că lăsarea la dispoziția APL a impozitului pe venitul persoanelor fizice tot trebuie să motiveze autoritățile locale în acest sens.

Totodată, dl Anatol Arapu, a adresat o întrebare către expert, deoarece anterior s-a menționat că valoarea proprietății (bunurile imobile) urmează să fie indexată în fiecare an la rata inflației. Prin indexare s-ar putea să se obțină o imagine denaturată când valoarea de piață ar putea să scadă, dar datorită indexării, valoarea crește. Ceea ce s-a întâmplat după anul 2008, când valoarea de piață a bunurilor imobile s-au diminuat, indexând valoarea, aceasta poate duce la distorsiuni.

Dl Ján Marušinec, a menționat că în studiu (pag.20) este un tabel sumar care reprezintă modalitatea de evaluare a proprietății în diferite state. Această remarcă este adevărată, în trecut valoarea proprietății avea tendința de a crește, acum este de fapt o excepție când valoarea proprietăților tinde să scadă. Reevaluarea valorii proprietății este necesară pentru a fi adusă în concordanță cu valoarea de piață reală. Sugestia ar fi de schimbat periodicitatea de reevaluare a valorii proprietăților de la 3 ani la 5 ani, deoarece sînt anumite constrîngeri legate de capacități, iar Moldova nu este pregătită să facă reevaluarea tuturor proprietăților odată la 3 ani. Spre exemplu, în Belgia această reevaluare se face odată la 10 ani, dar și așa nu reușesc, și au extins și această perioadă. Franța este similar reevaluare la 3 ani, dar au extins și ei periodicitatea. Olanda – 4 ani, Marea Britanie – 5 ani, Germania – 6 ani, Irlanda – de la 5 la 10 ani și comparativ cu aceste țări, perioada de 3 ani este exagerat de frecventă, ținînd cont de capacități.

Dl Anatol Arapu, a menționat că conform standardelor de contabilitate din Europa, fiecare companie trebuie să facă reevaluarea anual. Altfel, raportarea financiară nu este valabilă. Dacă reevaluarea bunurilor companiilor se acceptă pentru scopuri fiscale, atunci problema dispare de la sine. Asupra problemei privind valoarea bunurilor la noi se lucrează, s-a solicitat asistență și din partea experților de la FMI și din alte țări pentru a ajuta în vederea perfectării mecanismului impozitului pe imobil. Dacă pentru o localitate mică aceasta nu este semnificativ, unde casele vechi pur și simplu nu au valoare, nu poți să impozitezi ceea ce nu are valoare de piață, dar în orașe și localități mai mari aceasta constituie o parte mare de venit. Asupra unor analize în acest sens a lucrat un expert din Irlanda, vine și o misiune de asistență a FMI, care ne va ajuta în impozitarea bunurilor imobile. În Moldova toate evaluările s-au făcut din banii din bugetul de stat. La moment, bugetul de stat nu dispune de mijloace financiare de a petrece evaluarea, autoritățile locale se află în aceeași situație. În multe state, evaluările bunurilor companiilor se fac din contul lor, dacă nu se evaluează în termen de 3 ani, atunci taxa de impozitare crește pînă la 10%, în loc de impozitare la cota de 0,1%, și ei sînt nevoiți să evalueze de sine stătător. La noi, de asemenea, standardele de contabilitate, începînd cu anul viitor cere ca reevaluarea bunurilor companiilor să fie efectuată odată pe an la valoarea de piață, în caz contrar, raportul financiar nu va corespunde realității. În Irlanda, ca și în Moldova, tot colectau puțin impozit pe bunurile imobile, și au făcut parteneriate între autoritatea locală și o companie imobiliară, deoarece aceștea sînt specialiști în reevaluare, au creat o bază de date unică de care se poate folosi atît statul, cît și organele fiscale, precum și alte agenții imobiliare. Veniturile de la impozitarea imobilelor și terenurilor, numai în 2 ani, au crescut de 10 ori. La noi tot este posibil așa ceva dacă se va dori, deoarece baza impozitării este valoarea bunului. De asemenea, o sursă bună de venit pentru bugetele locale este taxa pe reclamă. La noi numai agențiile plătesc, dar reclama pe

1m² din inscripțiile scrise nu se utilizează. În acest sens se duc negocieri cu patronatele.

DI Ionescu Adrian, a iterat că impunerea cu o astfel de taxă pe reclamă îi va dezavantaja pe cei care lucrează nemijlocit cu consumatorul (frizerii, cizmării, magazin micuț), comparativ cu alții care au alte mijloace de a atrage clienții, deoarece se impozitează preferențial în sens negativ.

DI Anatol Arapu, a menționat că dacă aceștea fac reclamă și folosește spațiul de exemplu de 8m², ar trebui impus cu această taxă de reclamă pe spațiu.

DI Ján Marušinec, a menționat că după cum cunoaște, o astfel de taxă există pentru panouri publicitare, deci se poate doar de extins domeniul de impozitare, incluzând și aceasta ce a menționat domnul ministru.

DI Tudoreanu Nicolae, a menționat că dorește să dezvolte ideea colegului din UTA Găgăuzia, dlui Ianioglo Valeriu, și ar dori să deducă că se încasează foarte mulți bani de la furnizarea energiei electrice și prestarea serviciilor telefonice, de asemenea și la livrarea gazelor, și ar fi oportun de a introduce o taxă pe "pilon", care ar satisface nevoile localităților. Vorbind despre impozitul pe venitul persoanelor juridice, care în noua formulă nu se regăsește, a relevat că aceasta este bine, dat fiindcă acest impozit este instabil, variabil de la an la an, și este problema că variația lui poate duce la micșorarea veniturilor bugetelor locale. O altă problemă care urmează a fi pusă în discuție, este dacă s-a luat în considerație ca cotele de impozitare a terenurilor să fie liberalizate, deoarece multe din aceste terenuri, în dependență de amplasare, poate fi impozitat diferit, ca de exemplu cel amplasat lângă un râu și proprietarul poate face irigația terenurilor, nu-l poți taxa cu apa care curge gratuit, dar poți să-l impozitezi cu aplicarea altei cote de impozitare a terenurilor respective.

DI Ján Marušinec, a reiterat că acest diapazon dintre rata minimă și cea maximă poate fi extinsă, iar autoritățile locale să aibă o libertate mai mare de a aplica ratele de impozitare. În loc de o rată, să existe mai multe rate de impozitare, astfel, încât localitățile să poată alege cu ce rată va impune terenurile. Deci ar fi bine să fie o diferențiere de rate de impozitare în dependență de tipuri de proprietăți, doar că aceste rate să fie fixate în lege, pe criterii obiective (nu la latitudinea autorităților locale, pe criterii subiective).

DI Anatol Arapu, a menționat ca autoritățile locale să nu mizeze pe impozitele pe care le colectează statul. Nici într-un stat, din impozitarea pe energetică, TVA, accizele de la produsele petroliere și altele nu se redistribuie în localitatea unde s-a consumat, deoarece este foarte greu de administrat. Autorităților locale li se dau acele impozite care se administrează ușor (teren, imobil). Una din funcțiile statului este redistribuirea surselor de venituri între nivele de administrație, iar partajarea cu autoritățile locale a TVA sau accize nu va în Moldova în viitorul apropiat.

Impozitarea automobilelor este un impozit care nu îl avem sau îl avem foarte mic (utilizat insuficient). La nivel local, trebuie de încasat o taxă pentru circulație, dacă automobilul este înregistrat într-o localitate, taxa anuală de circulație a automobilului trebuie să se încaseze acolo, deoarece la circulația automobilului se utilizează drumul din localitatea respectivă. Această practică trebuie preluată și la noi, care va fi o sursă

consistență de venituri pentru localități unde sînt înregistrate autoturisme și camioane ale agenților economici.

DI Furdui Viorel, a menționat că nici nu neagă că sînt careva taxe de stat și care au un anumit statut (TVA, accize ș.a.). Aici este o problemă mai profundă. De fapt, s-a menționat că, atunci cînd impozitului pe venitul persoanelor juridice se aplica cota "zero", într-adevăr, autoritățile locale au fost nevoite să caute alte soluții. Este o problemă mai generală și ea constă într-aceea că există foarte multe activități economice în teritoriu, care ocolesc bugetele locale (obiectivele acvatice, utilizarea drumurilor ș.a.). Aici trebuie de văzut sursa problemelor și cazurile de excepție, cînd autoritățile publice locale sînt nevoite să utilizeze instrumentele care le posedă.

Referitor la studiu, este un foarte bun punct de pornire. Sînt idei destul de interesante, este analiza comparativă cu alte state, noi aceste idei ar trebui să le analizăm foarte atent. Sînt cîteva sugestii, deoarece este încă în fază de proiect, ar trebui de inclus și datele ce se referă la UTA Găgăuzia ca să vedem care este situația, plus la aceasta, rugăm experții să lucreze puțin mai mult cu opțiuni de introducere de alte venituri, alte taxe locale pentru autoritățile locale, care să fie scoase în evidență, ca raportul în cauză să servească ca un fundament pentru discuțiile de mai departe. Încă o sugestie este să vedem ce este cu municipiul Chișinău. Cînd vorbim de sistemul finanțelor publice locale și municipiul Chișinău, acestea sînt două lucruri diferite, adică Chișinăul și restul republicii și sugerăm să se facă această analiză tangențial fără Chișinău, dacă este posibil într-o anumită măsură, adică să fie cu Chișinău și fără acesta. Aceasta ne va reda puțin altă imagine. Încă o chestiune concretă și practică, ca după această ședință să avem o finalitate, respectiv, se propune de creat un grup de lucru mai îngust, care într-o perioadă scurtă de timp să se focalizeze pe două obiective: cele care pot fi realizate pe termen scurt și pe termen lung. Spre exemplu, la taxa pe bunurile imobile de a mări rata de impunere, că sînt rezerve, fără consecințe, chiar fiind o oportunitate pentru autoritățile locale, cine va dori le va aplica. Mă bucură poziția dlui ministru că impozitul pe venitul persoanelor juridice ar trebui analizată mai atent. Trebuie să ținem cont că reforma privind descentralizarea financiară are cîteva etape, acum aflîndu-ne la etapa a doua, cînd vorbim despre consolidarea bazei fiscale. În acest sens, pentru noi ar fi prioritar ca Legea privind finanțele publice locale, în varianta de acum să meargă înainte, să-și realizeze scopul, iar mai departe să începem să lucrăm și în direcția aceasta. În termen scurt, referitor la taxele locale, să vedem care sînt lucrurile concrete și reale care pot fi realizate într-un termen foarte scurt de timp, lansate ca proiecte de lege și care nu sînt sensibile din punct de vedere politic, adică care pot fi votate și care ar lărgi capacitatea administrației publice locale, fără careva costuri suplimentare.

DI Anatol Arapu, a mulțumit, în primul rînd, pentru acest raport care este de foarte mare ajutor pentru noi, deoarece vedem situația Moldovei în comparație cu situația din alte state și vedem acum c-am în ce direcție trebuie să pornim. Eu sînt de acord ca să ne gîndim și să creăm acest grup de lucru, dar am o rugăminte către Grupul de descentralizare financiară, ca dumneavoastră, folosind capacitățile de dialog cu un sector, cel mai important din țară, mă refer la agricultură, deoarece o parte importantă dintre acest sector doresc impozit unic în agricultură. Problema este foarte serioasă și foarte sensibilă. Presiunea poate să ajungă pînă la aceea că pînă la urmă este o decizie politică, nu contează în care legislatură (actualul sau viitorul Parlament), dar acesta va

distruge autoritățile locale. Dacă faci impozitare unică în agricultură bazată pe hectar, practic bugetele locale se lipsesc de cea mai mare parte de venituri proprii, pentru că acest impozit are o valoare absolută, care poate să se va indexa sau nu conform ratei inflației. În urma analizei se constată că acest impozit este în defavoarea autorităților locale, dar cel mai dificil este că dacă se stabilește valoarea pe grad/ha, tot venitul bugetelor locale poți să-l cunoști pe 10 ani înainte, fără nici o șansă de creștere a veniturilor de la impozitul funciar, și dacă nu este o indexare, atunci avem o problemă. Rămân pe poziția că trebuie să ne întoarcem la formulă și să o modelăm, dar nu cred că anul acesta se va reuși ca impozitul pe venitul persoanelor juridice să fie partajat cu APL. Din întâmplare cu primarii vedem astăzi că statul a preluat asupra sa învățământul și astăzi primarilor le este indiferent ce se întâmplă cu școlile. Adevărat, nu la toți, dar în unele raioane mi-au spus deschis că primarii nu mai au grijă de școli cum era mai înainte.

DI Tudoreanu Nicolae, a menționat că ideea cu impozitul unic în agricultură mai degrabă este o politică socială, și problema dată ține de Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familie, și nu ține de Ministerul Finanțelor. Problema o ridică persoanele care au cu ce plăti impozitele, nu cei care nu au surse pentru plata impozitelor.

DI Anatol Arapu, a menționat că după cum a fost descris în prezentare, țările OECD au tradiții în funcționarea economiei de piață și activează în condițiile acestea pentru o perioadă destul de mare, la noi a fost o întrerupere de 70 ani de sistem centralizat, la moment sîntem în primii 20 de ani de dezvoltare a unei economii de piață. Sînt multe plîngerii din partea agenților economici cînd primarii facilitează rudele sau membrii din același partid în impunerea cu taxe locale, față de ceilalți fiind aplicată altă abordare la impozitare. Pînă cînd vom depăși aceste tratamente inegale, statul nu poate să-și permită din subiectivismul oamenilor să se decică de astfel de pîrghii de control, deoarece avem de educat încă generații pînă cînd vom ajunge la cultura din așa state ca Franța sau Germania, pînă cînd vom ajunge la o cultură și o transparență la nivel înalt. Pînă atunci vom fi nevoiți să atragem atenție și la așa semnalele care vin pentru ca statul să intervină și să reglementeze. Aceasta a fost referitor la venituri. Dar nouă ni se recomandă din partea partenerilor externi de dezvoltare pe baza experienței altor state, ca statul să impună un control și asupra cheltuielilor care le fac autoritățile publice locale. Astăzi nu există așa pericol mare, pentru că veniturile sînt foarte mici, dar la unele orașe, chiar și același Chișinău, statul nu poate interveni în decizia autorităților locale pentru ce a cheltuit banii. Sînt exemple în alte state cînd unii primari au hotărît să construiască obiecte grandioase și costisitoare, care nici statul nu și le poate permite.

DI Furdui Viorel, a specificat că dacă primăriile își permit aceste investiții costisitoare, de ce nu le-ar efectua, cu aceasta decide consiliul local ales direct.

DI Anatol Arapu, a menționat că independența financiară urmează a fi promovată atent, ca să nu se strecoare careva greșeli, deoarece sînt oameni în spate și care nu trebuie să sufere din cauza unor erori admise cu privire la autonomie, inclusiv financiară, sau din cauza deciziilor incorecte a autorităților locale, deoarece, pînă la urmă acestea solicită de la stat pensii, servicii medicale și altele. Nu promovăm terapii de șoc, dar treptat și chibzuit. De exemplu, autoritățile locale au dreptul să se

împrumute. Se împrumută câțiva ani la rînd, fără a face careva estimări cu privire la veniturile pentru acoperirea rambursării împrumuturilor și plata serviciului datoriei. La un moment dat poate interveni falimentul total, cînd autoritățile nu numai că nu vor putea plăti datoria, dar nu va putea plăti nici salariaților de la primărie, iar locuitorii nu vor avea unde se duce pentru a perfecta un document obligatoriu care intră în competența primăriei. Unitatea administrativ-teritorială va fi falimentară, respectiv, statul trebuie să acopere aceste cheltuieli pentru ca bugetul local să devină solvabil. Statul trebuie să poarte de grijă tuturor autorităților locale.

Dna Cărăuș Maria, din partea membrilor Grupului de lucru responsabil de descentralizarea financiară a adus mulțumiri experților care au elaborat acest studiu și l-au prezentat pentru dezbateri. De asemenea, a subliniat că elaborarea acestui studiu a fost contractat la solicitarea Programului Comun de Dezvoltare Locală Integrată (PNUD Moldova), cu acceptul și finanțarea din partea PNUD Bratislava, coordonat cu Ministerul Finanțelor. Studiul dat scoate în evidență potențialul nevalorificat în privința impozitelor pe proprietate și taxelor locale. Acest studiu reprezintă un izvor de inspirație pentru înaintarea propunerilor de modificare a legislației fiscale, adică este posibil să selectăm ceva care pe termen scurt de elaborat și de promovat. Pot fi date și alte propuneri ce țin de modificarea legislației fiscale, de politici fiscale, sîntem în așteptare și deschiși. Astfel, trebuie să venim în ajutorul experților cu recomandările care vedem noi că vor aduce îmbunătățiri studiului. Urmează să ținem cont și de propunerea privind crearea unui grup mai mic de experți implicați în elaborarea propunerilor de politici fiscale.

DI Ionescu Adrian, a specificat dacă se poate de dat un termen pînă la care s-ar putea să se prezinte comentariile, deoarece contractul experților expiră foarte curînd.

DI Ján Marušinec, a menționat că de fapt contractul expiră la sfîrșitul lunii aprilie, ceea ce presupune către această dată prezentarea versiunii finale a studiului. Cu toate acestea, există posibilitatea de a extinde durata contractului, dar aceasta urmează a fi discutat cu Biroul PNUD de la Bratislava. De asemenea, inițial, conform contractului era prevăzută și o vizită de studiu pentru 7 experți din Moldova, pentru a se familiariza cu sistemul de venituri locale din Slovacia. Deocamdată această vizită de studiu nu s-a materializat, dacă totuși interes pentru vizită este, poate fi solicitat PNUD Bratislava de a extinde perioada contractului. Nu se poate garanta un răspuns pozitiv la această solicitare privind extinderea contractului, deoarece acesta a fost extins odată.

DI Ionescu Adrian, a specificat că s-a discutat cu reprezentanții de la PNUD Bratislava și că ei sînt deschiși dacă există dorința Grupului de lucru de a efectua vizita de studiu, dar trebuie de confirmat în această zi, deoarece se va comunica dorința de extindere a proiectului.

DI Furdui Viorel, a specificat că acest moment să fie materializat printr-o decizie a Grupului de lucru. Ar fi bine să facă parte o grupă de 4-5 persoane din Ministerul Finanțelor, plus alți experți, care să se familiarizeze cu situația din Slovacia. Ar fi regretabil de a nu folosi această oportunitate.

Dl Bulicanu Vasile, a specificat faptul că ar trebui să fie persoane incluse de la Ministerul Finanțelor, de la Inspectoratul Fiscal Principal de Stat și de la CALM.

Dna Cărăuș Maria, Grupul de lucru susține unanim efectuarea vizitei de studiu în Slovacia. Trebuie de apreciat perioada, o săptămână din luna mai, nu mai târziu.

Dl Furdui Viorel, a menționat că nu este clar cum se procedează referitor la grupul de lucru mai restrâns referitor la elaborarea propunerilor de modificare a legislației privind impozitele și taxele locale.

Dna Cărăuș Maria, a menționat că urmează de a se discuta neapărat cu persoanele de la direcția politică fiscală din cadrul Ministerului Finanțelor, și atunci vă vom comunica suplimentar referitor la numărul de persoane care vor face parte din Grupul de lucru.

Dl Furdui Viorel, a specificat dacă ar fi necesar și experți în drept pentru Grupul de lucru pentru a elabora proiectele de legi.

Dna Cărăuș Maria, a menționat că vom vedea opinia direcției responsabile, dar este necesar de a ține cont și de opinia viceministrului finanțelor care dirijează acest sector, dar care la moment este lipsă. Urmează de coordonat toate aceste aspecte.

Dl Furdui Viorel, a comunicat că ar dori reacția expertului referitoare la propunerea privind includerea în studiu a unor aspecte expuse anterior (taxele locale nu au fost reflectate în detaliu, referitor la UTA Găgăuzia), dacă există această posibilitate.

Dl Tudoreanu Nicolae, a menționat că pentru prima dată a auzit astăzi că se va include în activitatea grupului de lucru specialiști din direcția de profilul căreia ține elaborarea politicilor fiscale. Era așteptat acest lucru mai demult, deoarece este de competența ei să mai identifice și alte soluții, pentru că anume de politica fiscală depinde nu numai veniturile bugetului de stat, dar și veniturile autorităților locale și le-ași dori succes specialiștilor din această direcție.

Dna Cărăuș Maria, a mai informat Grupul de lucru că de la 1 ianuarie 2015 va fi implementat la nivel național noul sistem de formare a bugetelor UAT. Bugetele pentru anul 2015 vor fi elaborate în condițiile noi, adică ținând cont de modificările aduse la Legea privind finanțele publice locale și la Codul fiscal. Totodată, instruirea începută în anul precedent a autorităților locale privind formarea bugetelor în condiții noi, urmează să o continuăm pentru cele UAT neacoperite cu instruirii în acest domeniu (11 UAT-uri) pentru a familiariza și aceste autorități publice locale cu noul sistem. O altă schimbare este introducerea, începând cu 1 ianuarie 2015, a fundamentării bugetelor locale de nivelul doi pe programe de performanță. În acest scop, în luna martie curent Ministerul Finanțelor, cu asistența tehnică a PNUD Bratislava, a desfășurat instruirea a câte 2 persoane de la fiecare UAT de nivelul doi, ca să cunoască noile modificări ce ține de bugetarea bazată pe programe. Acești formatori în număr de 70 persoane au primit certificate, ei având obligația ca să instruiască colaboratorii instituțiilor finanțate de la bugetele raionale. Consider că la componenta descentralizare financiară s-a avansat, nu am făcut puțin, dar împreună trebuie să continuăm activitățile, și anume acele activități care sînt în blocul I din

Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de descentralizare în partea ce se referă la descentralizarea financiară. Se cunoaște că avem pilotarea noului sistem de formare a bugetelor locale în 4 UAT-uri. Este important să facem evaluarea, să vedem rezultatul pe aceste 4 UAT, dar oricum, aceasta nu este un impediment pentru a nu elabora proiectele de buget pentru anul 2015 ale autorităților publice locale în condiții noi.

Dna Cărăuș Maria, a menționat că avem realizate multe reforme, și este important ca fiecare din noi să contribuie la implementarea corectă a acestor reforme. Atunci când vom avea nu numai legi, dar vom asigura și implementarea lor cu succes, atunci vom vorbi și despre rezultate bune.

S-a decis:

1. Membrii grupului de lucru vor formula obiecții, comentarii, sugestii și propuneri în vederea îmbunătățirii proiectului de studiu elaborat, și le va expedia, într-un termen cât mai restrâns, experților slovaci, pentru a ține cont la definitivarea studiului.
2. De creat, sub egida Ministerului Finanțelor, un grup de lucru, cu implicarea specialiștilor din domeniul politicii fiscale și administrării fiscale, precum și a reprezentanților CALM-lui, care va fi responsabil de elaborarea proiectelor de acte legislative care pot fi promovate într-un termen scurt, având impact pozitiv asupra veniturilor proprii ale autorităților locale.

Arapu Anatol, ministrul finanțelor
Președintele Grupului de lucru,

A protocolat:
Ion Iaconi, șef al Direcției bugetelor UAT,
Ministerul Finanțelor,
Secretarul Grupului de lucru,

